

2019-06-13

100-2818-2019

Regeringskansliet, Miljödepartementet
m.remissvar@regeringskansliet.se

kopia:
gunilla.blomquist@regeringskansliet.se

Yttrande över Agenda 2030-delegationens slutbetänkande, Världens utmaning, världens möjlighet

Er beteckning: M2018/00661/S

Sammanfattning

Länsstyrelsen i Hallands län bedömer att Agenda 2030-delegationens slutbetänkande lämnar en väl genomarbetad analys och många viktiga förslag.

Länsstyrelsen välkomnar de uppdrag som föreslås för länsstyrelserna; dels att svara för samverkan och information, dels att arrangera regionala Agenda 2030-forum.

Länsstyrelsen vill understryka den viktiga roll som länsstyrelserna har i genomförandet av Agenda 2030 regionalt och lokalt. Länsstyrelsen välkomnar att Delegationen uppmärksammar länsstyrelsernas nyckelroll på den regionala nivån men anser att roller och ansvar på den regionala nivån behöver förtydligas.

Länsstyrelserna ska enligt länsstyrelseinstruktionen verka för att nationella mål får genomslag i länen och utgör, enligt principen om en samordnad länsförvaltning, statens primära kontaktlänk mot kommunerna. Länsstyrelserna har redan idag många uppdrag som handlar om att ge utbildning, stöd och råd till kommuner inom områden av relevans för Agenda 2030. Länsstyrelsen anser att det bör övervägas om arbetet för att främja det lokala arbetet med Agenda 2030 kan stärkas ytterligare genom att finansiera samordnare för Agenda 2030 vid länsstyrelserna.

Länsstyrelsen vill vidare särskilt lyfta vikten av att fortsatt utveckla indikatorer på regional nivå samt att säkra tillgången till regional, könsuppdelad statistik.

Länsstyrelsen ser möjligheter att stärka länsstyrelsernas roll i uppföljningen av Agenda 2030 på den regionala nivån.

Länsstyrelsen tillstyrker betänkandet.

2019-06-13

100-2818-2019

Länsstyrelsens yttrande

Kapitel 4 Sveriges åtagande kräver handling

Länsstyrelsen anser liksom Delegationen att det är angeläget att regeringen visar ett starkt ledarskap i genomförandet av agendan,

Länsstyrelsen instämmer också i Delegationens bedömning att arbetet med Agenda 2030 bör integreras i den ordinarie verksamheten.

Inom länsstyrelserna sker just nu mycket arbete för att integrera Agenda 2030 i den egna verksamheten och för att utveckla partnerskap med andra lokala och regionala aktörer. Länsstyrelserna har stor erfarenhet av att arbeta tvärsektorielt, bland annat genom integration av sociala frågor och miljöfrågor, och ser mot den bakgrunden stora möjligheter att utveckla verksamheten med Agenda 2030 som utgångspunkt.

Länsstyrelsen instämmer i delegationens bedömning att en stor del av Agenda 2030 kommer att genomföras på lokal och regional nivå. Därmed blir kommunernas insatser centrala. Som delegationen noterar kan emellertid genomförandet kompliceras av att kommuner har olika förutsättningar beroende geografiskt läge och storlek, befolkningsstorlek och befolkningsammansättning (s. 65).

Länsstyrelsen vill i detta sammanhang påminna om att länsstyrelserna kan vara ett viktigt stöd i Agenda 2030-arbetet inte minst för mindre kommuner. Länsstyrelserna har redan idag har många uppdrag som handlar om att ge utbildning, stöd och råd till kommuner inom områden av relevans för Agenda 2030, så som jämställdhet, mänskliga rättigheter, miljö och folkhälsa. Dessa insatser kan utvecklas och samordnas inom ramen för Agenda 2030. En modell som kan övervägas är att regeringen finansierar Agenda 2030-samordnare på länsstyrelserna, på samma sätt som man idag finansierar samordnare för bl.a. miljömål, brottsförebyggande arbete, insatser mot mäns våld mot kvinnor samt mot alkohol, narkotika, doping och tobak. Detta skulle ge ett stabilt och långsiktigt stöd till kommunernas arbete med Agenda 2030.

Generellt bör styrning och stöd för Agenda 2030-arbetet via länsstyrelserna, enligt Länsstyrelsen, ses som ett viktigt komplement till andra former av styrning mot regional och lokal nivå, så som t.ex. handslag med SKL eller projektstöd (som *Glokala Sverige*). Genom närvaro, närhet och kunskapsuppbyggnad har länsstyrelserna goda förutsättningar att ”leda i samverkan” för en gemensam målbild.

Länsstyrelsen vill i detta sammanhang peka på att länsstyrelserna, enligt principen om en samordnad länsförvaltning, utgör statens primära kontaktlänk mot kommunerna. Vidare ska länsstyrelserna, enligt länsstyrelseinstruktionen, verka för att nationella mål får genomslag i länet och inom sin verksamhet främja samverkan mellan kommuner, landsting, statliga myndigheter och andra relevanta aktörer i länet. Ett aktivt arbete inom

2019-06-13

100-2818-2019

Agenda 2030 är för länsstyrelserna en nödvändighet om övriga regeringsuppdrag ska kunna fullgöras på ett tillfredsställande sätt.

Kapitel 5 Riksdagen beslut om mål och ramar

I genomförandet är det viktigt med bred politisk förankring och en långsiktighet. Länsstyrelsen tillstyrker därför förslaget om en parlamentarisk Agenda 2030-kommitté och den analys som delegationen gör för att motivera en sådan. Länsstyrelsen välkomnar även förslaget om ett riksdagsbundet mål för genomförandet av Agenda 2030, samt motivet att detta bidrar till långsiktighet i det nationella arbete och uppföljningen av regeringens arbete.

Kapitel 9 Stärkta förutsättningar för lokal och regional nivå

Länsstyrelsens roll och regional samverkan i arbetet med Agenda 2030

Länsstyrelsen bedömer förslagen som berör den regionala och lokala nivån som väl avvägda och viktiga för genomförandet. Länsstyrelsen välkomnar de förslag som är riktade till länsstyrelserna.

Förslaget om ett samverkans- och informationsuppdrag om Agenda 2030 till länsstyrelserna är angeläget och välkomnas av Länsstyrelsen. Länsstyrelserna hade ett sådant uppdrag i regleringsbrevet 2018 vilket innebär att arbetet redan har påbörjats.

Länsstyrelserna har goda förutsättningar att ta ansvar för ett samverkansuppdrag eftersom länsstyrelsernas arbete omfattar i stort sett samtliga politikområden och mål inom Agenda 2030. Därtill har länsstyrelserna stor erfarenhet av att göra avvägningar mellan olika mål, att hantera målkonflikter och att stimulera synergier. Länsstyrelserna har redan omfattande samverkan med kommuner, näringsliv och organisationer och god erfarenhet av att bygga partnerskap. Som ovan nämnts (under kap. 4) är det tydligt uttalat, i principerna för en samordnad länsförvaltning och i länsstyrelseinstruktionen, att länsstyrelserna som statens företrädare på regional nivå ska vara primär kontaktlänk med kommunerna och samordna länets aktörer.

Delegationen påpekar i sitt slutbetänkande att det funnits oklarheter kring den regionala samverkan i arbetet med Agenda 2030. Detta gäller särskilt kring landstingens och länsstyrelsernas roller och ansvar för Agenda 2030. Delegationen konstaterar att länsstyrelserna har en nyckelroll för Agenda 2030-arbetet, samtidigt som även regioner och kommuner har en avgörande betydelse för agendans genomförande.

Länsstyrelsen företräder enligt Delegationen staten på regional nivå inom flera samhällsområden som är av stor vikt för genomförandet av agendan. Länsstyrelserna har en viktig funktion att åstadkomma samordnad statlig styrning och ska samverka

2019-06-13

100-2818-2019

med kommuner och landsting. Länsstyrelsen ska vidare, utöver ansvaret att verka för att nationella mål ska få genomslag i länen, verka för att den regionala tillväxtpolitiken uppnås samt ska främja andra statliga myndigheters medverkan i regional utveckling. Därtill ska Länsstyrelsen bistå länets aktörer, däribland landstingen och kommuner, med underlag och kunskap. I tillägg ligger flera samordningsuppdrag med koppling till målen i Agenda 2030 hos länsstyrelsen.

Landstingen, i sin tur, har en central roll i implementeringen utifrån sitt regionala utvecklingsuppdrag. Landets kommuner har likaså en avgörande roll för att få till stånd genomförandet på den lokala nivån och svarar för viktiga målområden i agendan.

Länsstyrelsen välkomnar att Delegationen lyfter länsstyrelsernas nyckelroll i det regionala arbetet med Agenda 2030 men önskar en större tydlighet när det gäller roller och ansvar för Agenda 2030 på den regionala nivån. Större tydlighet behövs för att möjliggöra ett effektivt och samstämt agerande på nationell, regional och lokal nivå. Så kan 'den gemensamma kraften användas för att genomföra agendan'¹.

Delegationen hänvisar även till att det råder oklarheter hos vissa kommuner och landsting om hur nationella mål och nationell lagstiftning relaterar till Agenda 2030. Som exempel lyfts miljömålen, folkhälsomålet, samt plan- och bygglagen (2010:900). Oklarheterna skapar osäkerhet om hur frågor ska kopplas samman lokalt och regionalt.

Länsstyrelsens har även i detta sammanhang en viktig roll som statlig myndighet på regional nivå genom att stärka förutsättningarna för kommuner och regioner att verka för de nationella målen som ett bidrag till genomförandet av Agenda 2030.

Länsstyrelsernas samverkar med övriga statliga myndigheter i utvecklingen av Agenda 2030 bl.a. inom ramen för GD-forum. GD-forum är en samverkan kring Agenda 2030 som ger myndigheterna möjlighet att tillsammans utveckla kunskaper och arbetssätt som kommer hela landet till gagn. Samverkan med centrala myndigheter ger länsstyrelserna ytterligare kapacitet att bidra till att nationella mål kan sättas i ett lokalt och regionalt sammanhang, inom ramen för Agenda 2030. Genom länsstyrelserna kan kommunerna få tillgång till de centrala myndigheternas kunskapsresurser och nätverk.

Kapitel 10 Forum för dialog

Förslaget om regionala Agenda 2030-forum

Länsstyrelsen välkomnar delegationens förslag om att länsstyrelserna får i uppdrag att arrangera regionala Agenda 2030-forum för olika sektorer och aktörer på lokal och regional nivå. Dessa forum bör dock enligt länsstyrelsens mening bli något mer än en enstaka konferens. De bör snarare fungera som mer permanenta och återkommande

¹ SOU 2019:13, s. 125

2019-06-13

100-2818-2019

forum för en regional övergripande samverkan kring Agenda 2030. Länsstyrelsen bör ha frihet att forma dessa forum efter vad som är ändamålsenligt i respektive län och det är viktigt att länsstyrelsen samråder med regionen om utformningen. Länsstyrelsen och den regionala nivån bör enligt Länsstyrelsen också ha en delaktighet i det nationella forumet för Agenda 2030 och i rapporteringen av genomförandet.

Länsstyrelsen anser att det är angeläget att på sikt utveckla länsstyrelsernas roll för lokal och regional uppföljning och utvärdering av Agenda 2030. Utökad analyskapacitet på länsstyrelserna för detta uppdrag skulle på ett väsentligt sätt stärka kvaliteten i uppföljning och rapporteringen av Sveriges genomförande av agendan.

Kapitel 15 Att kommunicera Agenda 2030

Länsstyrelsens instämmer i Delegationens bedömning att regeringen och de statliga myndigheterna bör kommunicera och tillgängliggöra hur den egna verksamheten bidrar till genomförandet av Agenda 2030. Det finns även behov för kommunikation om Agenda 2030, samt vad en omställning till en hållbar utveckling omfattar och innebär. Kommunikation på den regionala och lokala nivån är viktig också för att bidra till ökad samverkan. Länsstyrelsen menar att de lokala och regionala perspektiven på Agenda 2030 och de globala målens uppfyllande är viktiga för att skapa drivkraft bland länens samhällsaktörer och individer för genomförandet av agendan.

Länsstyrelsen delar Delegationens bedömning att det ska gå att följa upp genomförandet av Agenda 2030 digitalt. Länsstyrelsen vill understryka att tillgängliga data och åtkomlig statistik är av vikt även för att aktörer i länet ska kunna fatta informerade beslut och göra rätt prioriteringar. Tillgång till data och statistik behövs också för att ansvarsutkrävande på den regionala och lokala nivån ska vara möjligt. De nyckelindikatorer som utvecklats under ledning av Rådet för främjandet av kommunala analyser (RKA) är av stor betydelse. Länsstyrelsen anser att det är mycket angeläget att arbetet med att utveckla indikatorer på regional nivå kan fortsätta, och att tillgången till regional, könsuppdelad statistik säkerställs.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Lena Sommestad med enhetschef Lovisa Ljungberg som föredragande. I ärendets beredning har även länsråd Jörgen Peters deltagit.

Lena Sommestad

Lovisa Ljungberg

Så här hanterar vi dina personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa hittar du på www.lansstyrelsen.se/dataskydd.